ОБЩИНА ВЕТОВО
MUNICIPALITY OF VETOVO
7080 Vetovo, 2 "Treti mart" str., tel.:+359 8161\22-53, fax:+359 8161\28-72
e-mail: vetovo@vetovo.bg official website: www.vetovo.bg

Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Ветово

1. Въведение

Съгласно чл. 176, 1 на Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО) подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици в съответствие с индивидуалните им потребности и цели да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците е обща и допълнителна.

Дейности от ***общата подкрепа за личностно развитие*** по чл. 178, ал. 1 на Закона за предучилищното и училищно образование, с които не всички училища могат самостоятелно да се справят и изискват общинско координиране са:

- кариерно ориентиране на учениците;
- библиотечно-информационно обслужване;
- грижа за здравето;
- поощряване с морални и материални награди;
- дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;

- логопедична работа;

Допълнителната подкрепа за личностно развитие по чл. 187, ал 2 на Закона за предучилищното и училищно образование е насочена към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания. Дейности, които не могат да се извършат самостоятелно от всяко училище, а изискват координирана общинска политика са:

- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна

- рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- ресурсно подпомагане.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (обща и допълнителна), която институциите (детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена) в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чиито основни принципи са:

- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях
- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

В съответствие с изискванията на чл. 174, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищно образование, осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на предучилищното и училищно образование трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

По смисъла на Закона за предучилищното и училищно образование:

„Дете или ученик в риск“ е дете или ученик:

а) без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;

б) жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унизително отношение или наказание във или извън семейството му;

в) в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално, интелектуално и социално развитие.

„Дете или ученик с изявени дарби“ е дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

„Ключови компетентности“ са комплекс от взаимозависими знания, умения, нагласи или отношения, необходими за личностното развитие на индивида през целия му живот, за изграждането на активна гражданска позиция и участие в социалния живот, както и за възможността му за реализация на пазара на труда, определени на национално равнище в съответствие с Европейската референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот, приета с Препоръка на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г.

„Приобщаващо образование“ е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

„Психо-социална рехабилитация“ е комплекс от дейности за подпомагане на учениците със затруднения, увреждане или разстройство на тяхното психично здраве за постигане на оптимално ниво на самостоятелност и за придобиване и прилагане на умения, необходими за пълноценно участие в училище.

„Ресурсно подпомагане на деца и ученици“ е осигуряване на обща и допълнителна подкрепа, основана на оценката на потребностите на децата и учениците, което включва осъществяване на дейности от специалисти, насочени към личностно развитие на децата и ученици със специални образователни потребности (СОП), и с оглед постигане на целите, заложени в плановете за подкрепа и в индивидуалните им учебни програми.

„Рехабилитация при комуникативни нарушения“ е комплекс от дейности за подпомагане на деца и ученици със затруднения, увреждане или разстройство на езика, говора, познавателните процеси и социалното поведение.

„Родител“ е лицето, което упражнява родителските права по смисъла на Семейния кодекс.

„Специални образователни потребности“ на дете и ученик са образователните потребности, които може да възникнат при сензорни увреждания, физически увреждания, множество увреждания, интелектуални затруднения, езиково-говорни нарушения, специфични нарушения на способността за учене, разстройства от аутистичния спектър, емоционални и поведенчески разстройства.

„Ученик с хронични заболявания“ е ученик със средно тежки, компенсирани и реконвалесцентни форми на съответното хронично заболяване.

2. Структура на образователната система в общината

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2024/2025 г.

2.1.1.Предучилищно обучение:

На територията на Община Ветово функционират три обединени детски заведения и два филиала в с. Смирненски /филиал Сеново и филиал Кривня/, гр. Ветово, гр. Глоджево, Общият брой на децата в детските заведения е 293 деца.

Детска градина	**Брой деца**	**Деца със СОП**
ДГ „Щастливо Детство“ – гр. Ветово	137	7
ДГ “Здравец“-гр. Глоджево	71	0
ДГ “Звънче“-с. Смирненски	45	0
Филиал към ДГ с.Смирненски –гр. Сеново	29	0
Филиал към ДГ с.Смирненски- с. Кривня	11	0
Общо:	**293**	**7**

2.1.2.Начално и основно образование:

През учебната 2024/2025 година образователната система в Община Ветово обхваща 2 основни училища в с. Смирненски и гр. Сеново и 2 средни училища в гр. Ветово и гр. Глоджево.

В СОУ „Христо Ботев” – гр. Глоджево за учебната 2024/2025 г. са записани и се обучават 217 ученици в дневна форма на обучение (ДФО). Образование получават 5 ученици със специални образователни потребности (СОП) .

В ОУ „Петко Рачов Славейков” – с. Смирненски за учебната 2024/2025 г. се обучават 66 ученици в дневна форма на обучение. Образование получава 1 ученик със специални образователни потребности (СОП).

В СОУ „Васил Левски” – гр. Ветово за учебната 2024/2025 г. са записани и се обучават 317 ученици в дневна форма на обучение (ДФО). Образование получават 8 ученици със специални образователни потребности (СОП) и 2 в индивидуална форма на обучение/ИФО/

В ОУ „Св.Св.Кирил и Методий”- гр. Сеново за учебната 2024/2025 г. са записани и се обучават 66 ученици в дневна форма на обучение (ДФО). Образование получават 7 ученици със специални образователни потребности (СОП)

Училища	Бр. ученици в ДФО*	Брой ученици в ИФО*	Брой ученици в СФО*	Ученици със СОП*	Педагоги-чески персонал
СУ „Васил Левски” гр. Ветово	317	2	0	8	41
СУ „Христо. Ботев” гр. Глоджево	272	0	0	5	37
ОУ „Св.Св.Кирил и Методий” гр. Сеново	66	0	0	7	13
ОУ”Петко Рачов Славейков” с. Смирненски	66	0	0	1	13
Общо:	**721**	**2**	**0**	**21**	**104**

ДФО *– дневна форма на обучение*

ИФО *– индивидуална форма на обучение*

СФО *– самостоятелна форма на обучение*

СОП *– специални образователни потребности*

Подкрепата се предоставя чрез:

- Проучване на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците и създаване на условия за тяхното пълноценно развитие;
- Организиране на образователна, творческа и спортна дейност на децата и учениците чрез стимулиране на общинско, областно и национално равнище;
- Подпомагане на професионалното ориентиране на учениците;
- Организиране и провеждане на занимания в групи по интереси;

- Участие в общински, областни и национални програми и форуми;
- Допълнителни дейности с деца и ученици с изявени дарби.

Самите ученици също търсят подкрепата и съдействието на психолозите за изграждане на поведенческа култура при взаимоотношения със съученици, учители, родителите им и преодоляване на проблемите в отношението им към самоподготовката си.

2.2 Други институции и доставчици на социални услуги за деца и ученици в Община Ветово

Всички институции в системата на образованието осигуряват подкрепата за личностно развитие като си взаимодействат с Дирекция „Социално подпомагане“ – Отдел „Закрила на детето“, Общинска администрация - Ветово, МКБППМН - гр. Ветово и читалищата.

2.2.1 Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) е орган за организация, ръководство и контрол на дейността по превенция и противодействие на детското асоциално поведение на ниво община. Тя изпълнява програми и дейности по предотвратяване на противообществени прояви и противоправни деяния от малолетни и непълнолетни лица. За тази цел се извършва анализ на състоянието и тенденциите на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в общината. Създадени са добри контакти с ръководствата на учебните институции, местни органи и структури за сътрудничество и реализация на различни инициативи, свързани с тормоза и насилието, ограничаване на противообществени или агресивни прояви, хулиганство, употребата на алкохол, цигари и наркотични вещества и др.

2.2.2 В Община Ветово функционират 6 читалища, които осъществяват разнообразни дейности за съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на местния фолклор, традиции и обичаи. Като институции с дълбок корен в местната култура и дух, читалищата имат значим исторически принос и потенциал за съвременното развитие на общината. Всички читалища на територията на Община Ветово организират мероприятия за стимулиране творческата изява на децата в дейности, в които те участват, водени от вътрешно убеждение; организиране и провеждане на детски изложби, игри, конкурси, състезания, концерти. Предоставя се възможност на децата и учениците да развиват своите интереси в областта на музиката, танците и изобразителното изкуство. Към всички читалища има общодостъпни библиотеки.

2.3 Ученици със специални образователни потребности (СОП)

В Община Ветово функционира Център за Обществена подкрепа /ЦОП/.

За провеждане на ефективно и качествено обучение на учениците със СОП са осигурени необходимите условия: назначен е ресурсен учител, който отговаря на нормативните изисквания, има необходимия опит и професионална квалификация; прилагат се съвременни методи и форми на работа, съобразени със СОП на учениците; използват се подходящи дидактически материали и технически средства при провеждане на учебните занятия.

Броят на ресурсните учители се определя от броя на децата и учениците със СОП, от вида на подкрепата и от броя часове за ресурсно подпомагане. Работата с учениците със специални образователни потребности се организира в училището – в тяхната образователна среда.

На учениците в системата на училищното образование се предоставя подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и е съобразена с индивидуалните образователни потребности на всеки ученик.

2.4. Организация на здравното обслужване за децата и учениците в община на Ветово

Медицинското обслужване в детските градини и училищата в Община Ветово се осъществява от медицински специалисти, назначени към Община Ветово. Персоналът дава възможност за оптимално обезпечаване на медицинското обслужване на децата и учениците от образователните институции с наличния кадрови състав. Медицинските специалисти от здравните кабинети осъществяват следните дейности: профилактика и промоция на здравето; оказване на спешна помощ при инциденти; наблюдение на физическото развитие и определяне физическата способност на учениците; организиране и провеждане на програми за здравно образование; участие в регионални и национални здравни програми и проекти; участие в подготовката, подбора и провеждане на профилактични и противоепидемични дейности за предотвратяване възникването и ограничаване разпространението на заразните и паразитните заболявания; регистриране здравното състояние на учениците в здравно-профилактични карти и изготвяне на анализ въз основа на данните, получени от личния лекар. За тази цел работещите в здравните кабинети поддържат постоянна връзка с личните лекари и имат актуална информация за здравословното състояние на подрастващите и проведените имунизации. Медицинските специалисти имат и ангажимента да проследяват и контролират факторите на средата, в която се обучават учениците, учебния режим, храненето и спортната дейност.

ИЗВОД: Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигурява основно в детските градини и училищата на територията на общината. Всички институции в системата на образованието осигуряват подкрепата за личностно развитие като си взаимодействат с Дирекция „Социално подпомагане“- Отдел „Закрила на детето“, Общинска администрация- Ветово, МКБППМН – гр. Ветово, Център за Обществена подрепа- гр. Ветово/ЦОП/ и читалищата

В читалищата на територията на общината се извършват дейности като посочените в чл. 49, ал. 1, т. 1 от ЗПУО - за развитие на интересите и способностите в областта на изкуството и културата.

На учениците със СОП, които се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие се прилага конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и нагласяне на институционалните практики към индивидуализирана грижа, както и гъвкави решения на място.

Обхващането на децата и учениците в задължителна училищна възраст (до 16 години) се проконтролира в предучилищното и училищно обучение в детските градини и училища, като целта е да не остане не обхванато дете и ученик.

На територията на Общината работи Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Създадени са 3 екипа за обхват, като в тях са включени общо 20 служители – представители от РУО – град Русе; педагогически специалисти; служители на ДСП; служители на РУ на МВР и представители на общинска администрация.

Осъществява се сътрудничество между различните институции (РУО – РУСЕ, ДСП, МВР, общинска администрация, областна администрация) за прилагането на мерки за идентифициране на децата извън образователната система, тяхното обхващане и включване в образование и за предотвратяване на отпадането. Извършва се обмен на информация между институциите, с цел идентифициране на деца в задължителна предучилищна и училищна възраст, които не са записани в училище. Изготвят са графици за обход от РУО – Русе. Осъществявани са постоянни контакти с членовете на екипите за обхват с цел създаване на оптимална организация на дейностите по обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система.

Разработена е процедура за административно наказване на родители на деца, подлежащи на задължително предучилищно или училищно образование, които не осигуряват присъствието им в детска градина и училище, съгласно нормативните разпоредби на чл. 347 от ЗПУО. Процедурата е комплексно въздействие за обхващане на деца и ученици в задължителната форма на обучение, с цел превантивна мярка за отпадане от системата на образованието и повишаване качеството на образование.

Законът за предучилищното и училищното образование разпорежда събраните средства от глобите да постъпват като приход по бюджета на съответната община и се разходват само за дейности, свързани с подпомагане на равен достъп до качествено образование, за подпомагане развитието на детските градини и училища.

Грижата за обхващане и задържане на децата и учениците в учебните заведения е обща и се реализира с координираност между образователните институции, общинска администрация, Дирекция „Социално подпомагане“ и МКБППМН.

Посещаемостта в училище е проблем най-вече за учениците от социално слаби семейства, чиито майчин език е различен от българския. С промяната в нормативната уредба (чл. 17, ал. 6, т. 1 от Правилника за прилагане на Закона за семейните помощи за деца), съгласно която редовно се подават сведения към Дирекция „Социално подпомагане” за повече от 5 отсъствия, за които няма уважителни причини в рамките на 1 месец, се наблюдава положителен ефект – отсъствията по неуважителни причини намаляват.

Наблюдава се тенденция немалка част от родителите търсейки поминък извън общината да оставят децата и учениците при роднини. От това произлиза слабият контрол, липсата на мотивираност за учене и лоша дисциплина. Често такива ученици заради провинения попадат в обхвата на МКБППМН. Трайна остава тенденцията на миграция на цели семейства към други европейски страни, най-вече поради икономически причини. Заминалите деца и ученици в чужбина отпаднат от образователната система на страната, но не може категорично да се твърди, че не посещават училище в страната, където пребивават. Не са рядко и случаите, когато двамата родители преценяват, че за децата им ще е по-добре да са при тях и по този начин те отпадат временно или окончателно от училище.

***Деца и ученици в риск от социално изключване:**

Най-честите причини за социално изключване на деца и ученици се свеждат до следното:

- в много случаи се наблюдава неправилно степенуване на приоритетите в семейството и/ или дефицит на родителски капацитет;
- за някои от родителите образованието и реализацията на детето не са приоритет;
- отсъствие на родителите от дома и невъзможност заместващите ги лица да оказват контрол;
- липса на постоянен родителски контрол, лоши хигиенни и битови условия.

Осигурените видове дейности за обща подкрепа за личностно развитие в училището включват: Допълнително обучение по учебни предмети; Допълнително консултиране по учебни предмети; Занимания по интереси.

Социалните услуги, които предоставя центъра са: „Подкрепа на родители и/или грижещи се, отглеждащи деца в ранна детска възраст (0 – 6 г.)”; „Деинституционализация и реинтеграция на деца, при които има възможност за връщане в семейна среда“; „Оценка на родителския капацитет“; „Семейно консултиране и подкрепа“; „Семейно планиране“; „Обучение на приемни родители”; „Подкрепа на приемната грижа”; „Превенция на отклоняващото се поведение“; „Превенция на отпадане от училище“; „Ресурсно подпомагане на деца със специални образователни

потребности /СОП/“; „Осиновители – осиновени деца”; „ Консултиране на деца и семейства преди, по-време и след развод/раздяла”.

3. Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие, осъществявана в училищата, детските градини и центрове за подкрепа за личностно развитие

3.1. Дефицити и перспективи в осигуряването на подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

На учениците се предоставя обща и допълнителна подкрепа (изброени по-горе). Всеки преподавател включва допълнителни дейности, насочени към повишаване на мотивацията за учене, помагане в кариерното ориентиране и развитие, справяне с трудностите в обучението. Провеждат се срещи с родители и срещи между преподаватели за споделяне на добри практики. Необходими са ресурсни учители и подходящо оборудвани кабинети за работа с деца със специални потребности.

3.2. Състояние и предизвикателства пред общата подкрепа за личностно развитие.

Общата подкрепа за личностно развитие отговаря на нуждата от превенция и навременно разпознаване на трудности в ученето и приобщаването при децата и учениците. Тя се основава на анализа на информацията и наблюдението на обучението и развитието на всяко дете и ученик: интереси, нужди, знания, умения; силни страни и индивидуални нагласи по отношение на ученето; наличие на възможни рискови фактори и др.

3.3.Състояние и предизвикателства пред допълнителната подкрепа за личностно развитие

Допълнителната подкрепа надгражда досегашната практика на интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности, като включва и подкрепа за други специфични нужди на децата. Това поставя нови въпроси пред педагогиката у нас.

В ЗПУО допълнителната подкрепа е насочена към деца със СОП, деца в риск, деца с дарби и таланти и деца с хронични заболявания.

4. Обобщение и изводи от анализа

В община Ветово е изградена и добре функционираща система за предучилищно и училищно образование за обезпечаване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие, която се осигурява там, където е детето и ученикът – в детските градини, в училищата и в Центъра за подкрепа за личностно развитие град Ветово.

В община Ветово съществуват условия за осъществяване на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на образованието съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Община Ветово прилага цялостни политики за обезпечаване на дейностите за подкрепа на личностно развитие, чрез финансиране на общински образователни и младежки програми, програми за спорт, превенции, здраве и социални дейности.

В община Ветово са създадени условия за сътрудничество и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование.

В община Ветово се прилагат активни политики за реализиране на проекти, финансирани със средства по различните оперативни програми на Структурните фондове на ЕС, както и чрез други фондове и програми, осигурява допълнителен финансов ресурс и дългосрочно положително въздействие върху местната общност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците трябва да осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им и за пълноценното им участие в общността на детската градина и на училището. Тя трябва да се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик и чрез включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за равноправен старт на децата и учениците в социалния живот и пълноценна личностна реализация.

Подкрепата извежда на преден план сътрудничеството и загрижеността между всички участници в процеса на приобщаващото образование, за да се превърне детската градина/училището в територия с позитивен психоклимат, в среда на взаимно доверие и емоционално благополучие за изява на всяка индивидуалност.